18 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަލުވުން
16 ޖޫން 2015

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ ބައްދަކުވުމަށް ވަޑައިގެންދެއްވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މަރުޙަބާ އާއި
ޝުކުރުދަންވަން. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުމަށް ހާޒިރުވަޑައިގެން ތިއްބެވި އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަކީ ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ލަޠީފް، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު
ލަޠީފް، ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް، ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މުބީން އަދި
އަޅުގަ ނޑު ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާއު. މިއަދު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅިފައި މިވާ މައްސަލައަކީ
ގާނޫނު ނަންބަރު 11/2005، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ ޔުނިވަރސިޓީގެ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލު. އެންމެ
ފުރަތަމަ މި ބިލުގެ ދިރާސާ މަސައްކަތް އަޅުގަ ނޑުމެން ފެށުމުގެ ކުރިން އަޅުގަ ނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް
ހުށަހަޅަން މި ބިލުގެ ސުންގަޑިއެއް ކަ ނޑައެޅުމަށް. އެހެންވީމާ ، އެކަމަށް އަޅު ގަ ނޑު މިވަގުތު ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އަޅުގަ ނޑުމެން މަސައްކަތް މިހާރު އެހެންވީމާ، ހިންގަވާ
މިއަދަށް ނިންމޭތޯ މަސައްކަތްކުރަމާ ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހުށަހެޅިފައި މިއޮތީ
ޔުނިވަރސިޓީގެ ވަގުތީ ނުވަތަ އިންތިޤާލީ މަޖިލިސް 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). ސުންގަ ނޑިއެއް މިއަދަށް
އަޅުގަ ނޑުމެން އެންމެން މި އިއްތިފާޤުވަނީ މިއަދު ނިންމޭތޯ މަސައްކަތްކުރުމަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ!
އެހެންވީމާ... އެހެންވީމާ، މި ސުންގަޑިއަކަށް، އެހެންވީމާ، ވަކިގޮތެއް ނިންމަވަންވީނޫންތޯ؟ އާދެ! ދިއްދޫ ދާއިރާގެ
މެންބަރު.
ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުއްލަޠީފް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު، އަޅުގަ ނޑަށް މި ފެންނަނީ މި ސީދާ މިއަދުން މިއަދަށް ނިންމާލުމުގެ ބަދަލުގައި އަންނަ
ހަފްތާއަށް މީތި ފަސްކޮށްލެވެން އޮތިއްޔާމު ފަސްކޮށްލަދިނިއްޔާ ކަންނޭނގޭ. ކުޑަކޮށް ބައެއް އެހެން މެންބަރުންނަށް
ވެސް މީގަ އި ބަޙުސްކޮށް ބައިވެރިވެލާފަ އި ނޫނީ ވާހަކަދައްކާލާފައި ޚިޔާލު ބަދަލުކޮށްލާފައި އަންނަ ހަފްތާގެ އެންމެ
ފަހު ދުވަހަށް ނިންމާލެވޭ ގޮތަކަށް ހަމަޖައްސައިފިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު ކަންނޭނގޭ. އަޅުގަ ނޑު ހުށަހަޅަން އެގޮތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދު ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ލަޠީފްބެ އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ އަދި އިތުރު ބައެއް މެންބަރުން ވެސް ވަޑައިގެން ނޫޅުއްވާތީ ގިނަ ބައެއްގެ ޚިޔާލު އަދި
އިތުރަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވެސް މީތި އިތުރަށް ދިރާސާކޮށްލުމަށް އަމިއްލައަށް ފުރުޞަތުތަކެއް ލިބިގެންދާނެތީވެ
އެގޮތަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިތުރު ހުށަހެޅުމެއް ނެތްކަމުގައި ވާނަމަ އަޅުގަ ނޑުމެން މިއަންނަ ހަފްތާގެ ބުރާސްފަތި ކަމަށް
ކަ ނޑައަޅައި ނިންމަން. ބުދަ، ބުދަ، ބުދަ ދުވަހަށް ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ
މެންބަރު ޢަލީ ނިޒާރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މީގައި ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ މީގައި ވަރަށް ހަމަ ޞަރީޙަކޮށް، ސްޕެސިފިކުކޮށް ބުނެވިފައި އެބަ އިން މި މާއްދާގެ
(ހ)ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާ ގުޅިގެން މަޤާމު ގެއްލޭ މުވައްޒަފުން މި
މާއްދާގެ (ހ)ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޔުނިވަރސިޓީގެ މުވައްޒަފުން ގޮތުގަ އި ހަމަޖެހިގެން ދާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރޭގައެއް
ނުހިމެނޭނެއެވެ. މިހާރު މީގައި ވިސްލާންޖެހޭ މިހާރު ކުއްލިއަކަށް މަސައްކަތްކުރައްވަމުންގެންދަވާ ބޭފުޅުންނަކީ ޢިލްމީ،
ދީނީ ޢިލްމު އުގެނިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ޢިލްމީ ބޭފުޅުން. އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ސިޔާސީ ބޭފުޅަކު އަޅުގަ ނޑަށް
ކަމަކުނުދިޔައީމަ ވޯޓުނުދީ ބޭރުކޮށްލެވިދާނެ. އަޅުގަ ނޑުމެން ދާންވީ. ރިޕްލޭސްކުރާނެ މީހުން އެބަ އުޅޭ.
އެހެންނަމަވެސް، ފާހަގަކޮށްލަން އެބަ ޖެހޭ ޢިލްމީ ބޭބޭފުޅުންނަކީ މަދު އެއްޗެއް އަ ޅުގަ ނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި.
ޚާއްޞަގޮތެއްގައި ދީނީ ޢިލްމީ ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، ގާނޫނެއް ފާސްކޮށް ކަ ނޑައެޅިގެން މިމީހުން ބޭރުކޮށްލެވިދާނެއޭ،
މިމީހުން ބޭނުމެއް ނުހިފޭނޭ އެހެން އޮތުމަކީ އަޅުގަ ނޑަކަށް ހިޔެއްނުވޭ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްހެނެއް. ދެން މީގައި މި
ބޭފުޅުންގެ ބޭނުން ހިފޭނެ ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ވިސްނުން ހުންނަންޖެހުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް
ގޮތުގައި އަޅުގަ ނޑު ދެކެނީ. އަޅުގަ ނޑު ދަންނަ އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އެތާކު ނެތް. ޕަރސަނަލް ރައްޓެއްސަކު ވެސް
ނެތް. ދަންނަ އެއްވެސް ބޭފުޅަކު އެތާކު ނެތް. އެކަމަކު އަޅުގަ ނޑަށް ޔަޤީންކުރެވޭ ކަމަކީ އެތާ މިހާރު އެ ތިއްބެވި
ބޭފުޅުންނަކީ ދީނީގޮތުން ޢިލްމު އުނގެނިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ޢިލްމީ ބޭފުޅުންކަން. މިއީ މަދު އެއްޗެ އްކަން މި
ރާއްޖޭގައި. އެހެންވީމާ ، ރާއްޖޭގެ މުސްތަޤްބަލަށް ބަލައި އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ދަރިންނަށް ޓަކައި އަޅުގަ ނޑުމެން އެބަ
ޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ޙިމާޔަތްކުރަން. އޭގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ، އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ތަރިކައިގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ޢިލްމީ
ބޭފުޅުން ވެސް ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންގެ މުޅި އުމުރުދުވަހު ކުރި މަސައްކަތާއި އެ ބޭފުޅުން

ކުރި މަސައްކަތަށް އަޅުގަ ނޑުމެން ދޭ އަގަކީ އެ ބޭފުޅުންގެ މުހިންމުކަން އަޅުގަ ނޑުމެން އަގުވަޒަންކުރަންޖެހޭއިރު
ބޭކާރުކޮށް ބޭރުކޮށްލުންކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާމު އެއީ ކީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތެއް ކަމަކަށް އަޅުގަ ނޑެއް ނުދެކެން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ މިކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ވިސްނަން އެބަ ޖެހޭހެން. ދެން އެއީ އަޅުގަ ނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ
ކަމަކީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޚަލީލް.
ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި ޢަބްދުاله ޚަލީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް މި ބިލު ކިޔައިލާއިރުގައި މުޤައްރިރު، އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވެން އަންނަނީ 33
ވަނަ މާއްދާގަ އި ދެން ކަންބޮޑުވުންތަކެއް އެބަ ހުރިކަމަށް މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުން ފްލޯރގައި އަޅުގަ ނޑަށް
ފާހަގަކުރެވިގެންދިޔަ. ޢާއްމު ގޮތެއްގައި އިންސްޓިޓިއުޝަންތައް މިގޮތަށް ބަދަލުވެގެންދާއިރުގައި ޢަމަލުކުރާ ގޮތް
އަޅުގަ ނޑުމެން ބަލައިލުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް. އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމަކަށް ވެގެންދާނެ. ކަންދިމާކުރި ގޮތުން ސިވިލް
ސަރވިސް ބަދަލުވެގެންދިޔައިރުގައި އެތާނގަ އި މަސައްކަތްކުރުމުގެ ނަސީބު އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ލިބިގެންދިޔަ. ބައެއް
އޮފީސްތައް މިގޮތަށް ރީސައިޒު ކުރެވިގެންދާއިރުގައި އިނގޭތޯ، ރީސްޓްރަކްޗަރ ކުރުމޭ މި ކިޔަނީ މެނޭޖްމަންޓުގެ އެ
ޓަރމޮލޮޖީއަކުން. އެ ރީސްޓްރަކްޗަރ ކުރެވިގެންދާއިރުގަ އި ޢާއްމު ގޮތެއްގައި މި ޢަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލަކީ އެ
ސްޓްރަކްޗަރގައި ހިމެނޭ މަޤާމުތަކަށްވުރެ މުވަ އްޒަފުން އިތުރުވާކަމަށްވާނަމަ އެ މީހުންނަށް އިތުރު މަޤާމު އެބަ
އޮފަރކުރޭ. އެ ވެދާނެ ދަށް މަޤާމަކަށް. ކޮންމެ ގޮތަކަށް ވެސް އޭނަގެ ޝަރުތު ފުރިހަމަވާ މަޤާމަކަށްވުރެ މަތީ
މަޤާމަކަށް އޭނައަކަށް އޮފަރއެއް ނުކުރާނެ. ދަށް މަޤާމަކަށް ވެސް ވެދާނެ. ނޫނިއްޔާ ހައިރާކީގަ އި އެއާ އެއްފެންވަރުގެ
އެހެން މަޤާމަކަށް ވެސް ވެދާނެ ފަހަރެއްގަ. މިހާރު މިސާލަކަށް ޔުނިވަރސިޓީއެއް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުން ނިޒާރު ދެންމެ އެ ފާހާގަކުރެއްވި ގޮތުން ޢިލްމީ ބޭފުޅުން ތިބި ކަމަށް ވަނީވިއްޔާ ލެކްޗަރާއިން ،
ސީނިއަރ ލެކްޗަރަރއިން ނޫނިއްޔާ އެސިސްޓެންޓު ޕްރޮފެސަރުންގެ މަޤާމުތައް ހުރުމަކީ އެކަށީގެންވާ، ހުންނާނެ.
ހުންނަންވާނެ އެހެންނޫންތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުން އެ ފިޓުވާ ދިމާލެއް ބަލާފައި އެ އޮފަރކުރެވިދާނެ. އެހެންވީމާ،
ބްލޭންކެޓުކޮށް އެ މީހުންނަކީ މި ޔުނިވަރސިޓީގެ މުވައްޒަފުންނަކަށް ވެގެންނުދާނެ. އޭގެ ބަދަލުގައި މި ވާހަކަ
އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްދެވެން އެބަ އޮވޭ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް. އެއީ ހިނގާށޭ ބުނަން މިސާލަކަށް މި ބޭފުޅުންނަށް
ޔުނިވަރސިޓީގެ ސްޓްރަކްޗަރ ތެރޭގައި އެ ހުރި ހުސް މަޤާމުތަކުގެ ތެރެއިން މަޤާމު، މަޤާމެއް ނުވަތަ މަޤާމުތަކެއް
އޮފަރކުރަންވާނެ އޭ. އޭގެ ތެރެއިން އެ ބޭފުޅުން ސެލްކްޓުކުރަންވީ އެތާނގަ އި ދެމިތިބެން ބޭނުންވާކަމަށްވަނީވިއްޔާ.

މުސާރަ ވެސް ކުޑަވެދާނެ ފަހަރުގަ. ޢިނާޔަތްތައް ވެސް ކުޑަވެދާނެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ސްޓްރަކްޗަރެ އްގެ ތެރެއިން
މީގައި މި ސަރކަލްއިން ބޭރުނުކޮށް މި ސަރކަލްގެ ތެރޭގައި ގެންގުޅެވޭނެ ގޮތަކަށް އަޅުގަ ނޑުމެން މި ގާނޫނު
ބައްޓަންކޮށްލުން އެ މާއްދާ ބައްޓަންކޮށްލުން އެއީ ބޭނުންތެރި ކަމެއް ގޮތުގައި އަޅުގަ ނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭތީ އެ ވާހަކަ
ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ، ސޮރީ. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަނާރާ ނަޢީމް.
މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަނާރާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ! އަޅުގަ ނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން ކުރިން ވާހަކަދެއްކެވި އެމް.ޕީ ނިޒާރަށް ވެސް އަދި
އެމް.ޕީ ޚަލީލް ދެއްކި ވާހަކަފުޅަށް ވެސް ވަރަށް ތާއީދުކުރަން. އެއީ ޙަޤީޤަތުގައި މި ދީނީ ޢިލްމުގެ ރޮނގުން
މިހާހިސާބަށް އާދެވެނީ ގިނަ ބަޔަކަށް 15 އަހަރު 20 އަހަރު ކިޔަވަ އިގެން ވަރަށް ބައިވަރު ހަމަ ފޮތްތައް ދިރާސާކޮށް
ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތާ އި ހުނަރު ހޯދައިގެން އާދެވޭނީ. އެއީ ދީނީ ގޮތުން ހަމަ އެއްޗެއް ބުނެވެނީ ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި
ވަކި ހުއްދަތަކެއް ލިބިގެން ވަކިވަރަކަށް ކިޔަވައިގެން ދެއްތޯ. ދެން އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް އަސްލުގައި ހަމަ
އެއްގޮތަކަށްވެސް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ އެހެން ކުއްލިއަކަށް އެގޮތަށް އައިސްފައި ތިބި ޢިލްމީ ބޭފުޅުން އެހެން
ފަހަރެއްގައި ސިޔާސީ ގޮތުން ޚިޔާލުތަފާތުވުން އުޅޭތީ ވެސް ވަކިކުރަން ޖެހިވެސްދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އެގޮތަށް އެ
ބޭފުޅުން ބޭކާރު އަމިއްލައަށް އެ އިޙްސާސްވާނެ ގޮތަކަށް މި ގާނޫނެއް ބައްޓަންކުރާކަށް އަޅުގަ ނޑަކަށް ވެސް ހަމަ
ނުފެނޭ. ދެންމެ ޚަލީލު ވެސް އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް އަޅު ގަ ނޑުމެންނަށް ލިޔެވިދާނެ އެ ޔު ނިވަރސިޓީން ނޫނީ އެހެން
ތަނަކުން އެއާ އެއްވަރުގެ މަޤާމެއް ހުށަހަޅަންވާނެއޭ. އެހެން ޔުނިވަރސިޓީތައް ވެސް އެބަ ހުރި ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ،
ހަމަ އެ މީހަކަށް ފަސޭހަވެސްވެގެންދާނެ އެހެން ތަނެއްގަ އި މަސައްކަތްކުރަން އެތަނުގެ ދަށް މަޤާމަކަށް ދިއުމަށްވުރެ.
އެގޮތަށް އެ ދެ އޮޕްޝަން ވެސް އަޅުގަ ނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ގެނެވިދާނެހެން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއް ކެވުން:
އާދެ! ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވިގެން މިދަނީ މިއީ އަޅުގަ ނޑު ވެސް ފްލޯރގައި ވާހަކަދެއްކި
ފަދައިން މިއީ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބުރަކޮށް މަސައްކަތްކޮށް މުޅި އުމުރުގައި ލިބުނުހާ ހުރިހާ އެއްޗެއް
ހޭދަކޮށްގެން ވަރަށް މަތީ ޢިލްމު އުނގެނިފައި ވަޑައިގެންފައިވާ ބައެއް ބޭފުޅުން ގެ މަޤާމުތައް އެއްވެސް
އިންޞާފެއްނެތި ގެއްލިގެންދާތަން. އަޅުގަ ނޑަށް ޙަޤީޤަތުގައި މީގެން ހަމަ ވަކި މީހަކަށް ޓާގެޓުކޮށް ބުނެ ނަން ވެސް
ބުނެލެވިދާނެ. މިސާލަކަށް، ޒަކަރިއްޔާ. ޑރ.ޒަކަރިއްޔާ މީގެ ދަށުން ބޭރުވާނެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! ސޮރީ
އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މިހާރު މިކަމަށް މިހެންވާކަމަށްވަންޏާ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ވަރަށް އުނދަގޫ، ވަކި
މީހަކަށް ޓާގެޓުކޮށްގެން މިކަން ވަންޏާ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބޮޑަށް ދޭހަވީ ވަކި މީހަކު ލާން. އެއީ ރަޝީދު
މޫސާ އެތަނުގައި އިސް މީހަކަށް މިވަގުތު ހުންނަވަނީ އެހެންނޫންތޯ. ރަޝީދު މޫސާ ހުންނަވާ ކަމަށްވަންޏާ
އެއަށްވުރެން ޢިލްމީ ބޭފުޅުން އެބަ އުޅޭ. އެ ފުރުޞަތުތައް ގެއްލިގެން އެ ދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަނާރާ ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން އެ ޢިލްމާއި އެއްވަރުގެ މަޤާމެއް އެހެން ދިމާލަކުން ނަމަވެސް
ނުވަތަ އެ ޔުނިވަރސިޓީން ނަމަވެސް ލިބުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ގާނޫނަކުން ވިޔަސް ބާރެއް ދޭން
އަޅުގަ ނޑަށް އެބަ ފެނޭ. އެއީ ކޮންމެހެން ވަކި ޔުނިވަރސި ޓީއަކަށް ވާކަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑަކަށް ލާޒިމެއް ނުކުރެވޭނެ.
މައްސަލަ އެއް ނެތް. އެހެންވިޔަސް އެހެންތާކުން ނަމަވެސް އެ މުސާރަ އާއި އެ މަޤާމާއި އެއް ފެންވަރެއްގެ މަޤާމެއް
އެހެންތާކުން ދިނުމަށް ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މީގެއިން ލާޒިމުކުރެވިދާނެ. އެގޮތަށް އަޅުގަ ނޑަށް ވެސް ތާއީދުކުރެވޭ
ވާހަކަ ދަންނަވަން.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޔުނިވަރސިޓީގެ ވަގުތީ ނުވަތަ އިންތިޤާލީ މަޖިލިސް އެއީ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). މީގައި މި ބުނަނީ މި ގާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުން ކުއްލިއްޔާގައި އޮތް ކުއްލިއްޔާގެ މަޖިލިސް ވެގެންދާނީ ޔުނިވަރސިޓީގެ އިންތިޤާލީ މަޖިލީހަށޭ.
އެހެންވީމާ، އޯކޭއެއް ނޫންތޯ ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، އިއްތިފާޤު އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ނުކުރާކަމުގައި ވަންޏާ، އެއްވެސް
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ނުކުރާކަމުގައި ވަންޏާ އަޅުގަ ނޑުމެން އެ މާއްދާ ފާސްވިކަމަށް ނިންމަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އާދެ! އިންތިޤާލީ މަޖިލިސް އެއީ އިނގޭތޯ. ރައީސް އެޕޮއިންޓުކޮށްދެއްވަންދެކަށް މިހާރު ކުއްލިއްޔާ މަޖިލިސް
ވެގެންދާނީ ޔުނިވަރސިޓީގެ އިންތިޤާލި މަޖިލީހަށް. ދެވަނަ ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި
ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. 32 ވަނަ (ރ) ޔުނިވަރސިޓީގެ ޑެޕިއުޓީ ވައިސް ޗަންސެލަރުގެ މަޤާމުތަކަށް

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މީހުން ޢައްޔަންކުރަންދެން ޔުނިވަރސިޓީގެ ވަގުތީ ޑެޕިއުޓީ ވައިސް ޗާންސެލަރުން މަޤާމުތަކަށް
މީހުން ހަމަޖައްސާނީ ޔުނިވަރސިޓީގެ އިންތިޤާލީ މަޖިލީހުގެ ރުހުމާ އެކު ޔުނިވަރސިޓީގެ ވަގުތީ ވައިސް
ޗާންސެލަރެވެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމާ، ބަލައިފިން ދެއްތޯ. ނޫނޭ. އިންތިޤާލީ މަޖިލީހަށް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ
ގާނޫނުގައި އެބައޮތެއް ނޫންތޯ އިންތިޤާލީ މަޖިލީހުގެ މުއްދަތެއް. ތިން މަސް. އެއީ އިންތިޤާލީ މަޖިލީހުގެ ދައުރު.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ދެއްތޯ. ގޮތް އޮތް؛ އެ ކަން އޮންނަންވާނީ. ދެން މިހާރު އަނާރާ
އެއްވެސް އިތުރު؛ އާދެ! ދެން، އެހެންވީމާ، ދެން މި މާއްދާގެ 49 އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު މި
ގަސްދުކުރަނީ މިއަދު 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)، 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ނޫން ހުރިހާ މާއްދާތަކަށް މިއަދު
ފާސްކުރަން. އޭރަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ދެން އޮންނަ ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުމެއްގައި ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން ހުރިހާ
މެންބަރުންނަށް މި ގާތްގަ ނޑަކަށް މި އިއްތިފާޤުވެވޭ ކަމުގައިވަންޏާ ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން އިތުރަށް މަސައްކަތްކުރަން
33 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަށް. 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެ އެބައޮތް މިކޮޅު ގާނޫނުގައި
އިނގޭތޯ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)... (ބިލަށް މަޝްވަރާކުރެއްވުން) އާދެ! ކީކޭތޯ އޭރު ނާޡިމް؟
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު ސުވާލުކޮށްލީ މިހާރު 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގެ އެ އިންނަ ގޮތަށް އެ އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާ ގޮސް
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ ބޭފުޅުން ޢައްޔަންކުރީމާ ދެން ކުރީގައި އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާގައި ތިބި މީހުންނަށް
ވާނެ ގޮތް ނޭނގިގެން ސުވާލު އުފެދިގެން މި އުޅެނީ. މިހާރު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ މިހާރު އެ މަޖިލީހުގައި ތިއްބަވާނީ ވަގުތީ ބޭފުޅުންނެއް ނޫންތޯ. އެއީ އިންތިޤާލީ މަޖިލީހުގައި އެ ތިއްބަވާނީ ވަގުތީ
ބޭފުޅުން ތިން މަސް ދުވަހުގެ. އެއަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަން ފޮނުވީމަ ރައީސުލްޖުމް ހޫރިއްޔާ ފޮނުވާ ނަންތަކުގެ
ތެރެއިން އެ ވެދާނެ މިހާރު މި އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން ބޭފުޅުން ވިޔަސް ، ނޫނިއްޔާ
އައު ބޭފުޅެއް ވި ޔަސް. އެ ހިސާބުން ފެށިގެން އެ ޢައްޔަންވާ ބޭފުޅުން ތިއްބަވާނީ އޭގައި.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާ މިހާރު ތިބި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން ބޭފުޅުން ހޮވަނީތޯ؟ ނުވަތަ އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެއެއް ނޭނގޭ ނޫންތޯ. އެއީ އަޅުގަ ނޑުމެންގެ މެންޑޭޓްގައި އޮތް ކަމެއް ނޫނެއް ނޫންތޯ.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަ ނޑުމެން ސުވާލު އުފެދިގެން މި އުޅޭނީ އެތާ ތިބި ބަޔަކު ބޭރުވާތީތާ. މިހާރު އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާއެކޭ
ކިޔާ މިހާރު ތިބި މީހުން ކުއްލިއަކަށް އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާގައި ބަދަލުވީ. ބަދަލުވިއްޔާ އެތާނގައި މިހާރު ދާއިމީކޮށް
ވަޒީފާ އަދާކުރަން ތިބި މީހުން އެތަނުގައި ވަޒީފާގައި ތިބެފައި އަނެއްކާ އެއަށްފަހުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ޢައްޔަންކުރީމާ ދެން ކުރިން ތިބި މީހުން އަނެއްކާ ބޭރުވާން މީގެން އެބަ ދާންވާ ތަނެއް ވެސް ނޭނގޭ މިހާރު. މި
މިހާރު އޭގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް އައިމަ އެބަ އި ނގޭ ބޭރުވާނެކަން މި ވަޒީފާ ނެތް ކަން. އެކަމަކު ދެން
މިއޮތީ ހަނދާނެ ގޮތް ނެނގޭ ހިސާބަށް ގޮއްސަ އަނެއްހެން ބުނާނަމަ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިސާލަކަށް، އެޗް.އާރު.ސީ.އެމްގެ ތިން މެންބަރުން އަޅުގަ ނޑުމެން އިންތިޚާބުކުރަން މިހާރު މި އުޅޭނީ. މިސާލަކަށް،
އަޅުގަ ނޑުމެން ހޮވަން. އުޅޭއިރު މިހާރު ތިބި ތިން މެންބަރުންނަށް ދެންވާނީ އައު ތިން މެންބަރުން އައިކަމުގައިވަންޏާ
ދެން މިހާރު ތިއްބެވި ތިން މެންބަރުންނަށް ވާނެ ގޮތަކާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަ ނޑުމެންނަކަށް ނުވިސްނޭނެނުންތޯ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވެގެންތާ، ގާނޫނުގައި މީގައި މިހާރު މި އިންނަނީ މި ވަގުތީ މަޖިލީހުގައި އިންތިޤާލީ
މަރުޙަލާގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންގެ މައްޗަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މި އެކުލަވައިލީމަ އެ ބޭފުޅުންނެއް މި ކޮންމެ ގޮތެއް
ވިޔަސް އެ ބޭފުޅުންނަކީ ހަމަ ޕާމަނަންޓު ބައެއް ނޫންތާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ކުރީގައި ތިއްބެވި...
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަ ނޑު އަދި އެބައޮތް ހުށަހެޅުމެއް އިނގޭތޯ. މިސާލަކަށް، އަޅުގަ ނޑު
އަމިއްލަ ގޮތުން މިސާލަކަށް، އަޅުގަ ނޑުމެން އެންމެ ބޮޑަށް ޚިޔާލު ތަފާތުވެގެން މި އުޅޭ މައްސަލައަށް މިހާރު
މިސާލަކަށް، އަޅުގަ ނޑު ހިތަށް އަރަނީ މިކަހަލަ ގޮތަކަށް ގެނައިމަ ކިހިނެއްބާވައޭ ވާނީ އިނގޭތޯ. މިހާރު 33 ވަނަ
މާއްދާގެ (ށ). 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) މިސާލަކަށް، މީގައި މި ބަޔާންކުރަނީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން
ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމާ ގުޅި ގެން މަޤާމު ގެއްލޭ މުވައްޒަފުން މި މާއްދާގެ (ހ)
ގައި ވާގޮތުގެ މަތިން ޔުނިވަރސިޓީގެ މުވައްޒަފުންގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެހިގެންދާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭނެއޭ
އިނގޭތޯ. ދެން އެހެންނަމަވެސް އެތަނަށް އެހެން ނުހިމެނޭނެއޭ ދެން ނަމަވެސް ކިޔާފައި ބައެއް އިތުރުކުރަން
އަޅުގަ ނޑުގެ އަމިއްލަ ޚިޔާލެއް އިނގޭތޯ. "ނަމަވެސް" ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ ފަރާތްތައް ޔުނިވަރސިޓީގެ

މުވައްޒަފުންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭނެއެވެ. މި ދެންނެވީ އޭރަކަށް މިހާރު އޭރަށްވާނެ ގޮތަކީ މިހާރު އެ މީހުންގެ ގެއްލިގެން
ދިއުމުގެ އިޝޫތާ މިހާރު މި އަންނަނީ. ސެކިޔޯ! އޯކޭ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އޮފާކުރަން ވާނެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އެހެންވީމާ، މާނައަކީ އެ މީހުންނަށް އެހެން މަޤާމެއް ލިބޭނެ ގޮތެއް އޮތީމަ އެ ނިމުނީއޭ ދެއްތޯ. ޔޭސް. އޯކޭ. މީތި
ރިޕީޓްވާނެ. އެހެންވީމާ، މީތީގެ ބަދަލުގައި...
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑު ވެސް ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް މީގައި ހަމަ މި ފާހަގަކޮށްލަނީ އެތަންކޮޅު . މިހާރު އަޅުގަ ނޑާ އި ޚަލީލު، އެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޚަލީލު އެ ފަހާގަކޮށްލާ ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރެވޭ. އެއީ އެއްގޮތަކަށް
ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންގެ ވިސްނުމުގައި މި އިންނަނީ އެއްވެސް މީހެއްގެ މަޤާމު ނުގެއްލޭ ގޮތަށް ކަން ކުރަން މި
އުޅޭނީ. ދެން ފަހަރެއްގައި އެލަވަންސް އެހެންނޫނީ މި ކޮންމެ ވެސް އެއްޗެއް އުނިވެދާނެ، މަދުވެދާނެ. އެ ދެން،
މަޤާމު ވެސް ދަށްވެދާނެ. އެހެންވިޔަސް ބޭރުނުވޭތާ. ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މި 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)
އުވާލުމަކުން ދޫކޮށްލުމަކުން 32 ވަނަ މާއްދާ ގެ (ރ) އަކުން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ޙަ އްލެއް އަދި ނުލިބެއޭ. އަދި
މާބޮޑަށް ނުރައްކަލެއް މިވަނީ މީގެން. އެހެންވީމާ، ޚަލީލު އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް އަޅުގަ ނޑަށް ތާއީދުކުރެވޭ. އެ
ބޭފުޅުންނަށް ވާނެ ގޮތެއް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ބަޔާންކޮށްލެއްވިއްޖެއްޔާ ވަރަށް ފުރިހަމަވީ. ވަރަށް ފުރިހަމަވީ މީގެ
އެއްވެސް ސުވާލެއް ނެތް އެއަކުންނެއް.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަ ނޑުމެން ދެން މީގައި ވިސްނަންވީ ގޮތަކީ އެއީ، ޢިލްމީ ބޭފުޅުންވީމާ މިކަހަލަ ބޮޑު މުއައްސަސާއެއްގައި އެ
ބޭފުޅުން ދެމިތިބެވޭނެ ގޮތެއް ކަންނޭނގޭ ދެއްތޯ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު މި އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަ؛ މިހާރު 49
ވަނަ މާއްދާއަށް ގޮތެއް ނިންމަވަންވީ ނޫންތޯ. އޭރުން އަޅުގަ ނޑުމެން 33 ވަނަ މާއް ދާގެ (ށ) އަޅުގަ ނޑުމެން
ހޯލްޑްކޮށްލާފައި ދެން ހުރި ހުރިހާ މާއްދާތަކެއް އެގޮތަށް ނިންމަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އޭރަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް،
އޭރަށް ވާނެ ގޮތަކީ އަނެއްކާ ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހަމަ އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ލިބޭނީ މި އަންނަ ހަފްތާގައި ވެސް
ދެ ދުވަސް ދެއްތޯ ލިބޭނީ. އަންގާރަ، ބުދަ ދެ ދުވަސް ލިބޭނީ. އެހެންވީމާ، އޭރަށް މިހާރު ހުރި މާއްދާތަކަށް
އިޝޫއެއް ނެތް ކަމުގައި ވަންޏާ މިއީ ފަހަރެއް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި މިހާރު މީގެން ދެން ހުރި އެއްވެސް މާއްދާއަކުން

އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އިފެކްޓެއް ނާދޭތާ ދެއްތޯ. އާދެ! އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑަށް ފެންނަނީ ހަމަ ދެން
ހުރި މާއްދާތައް މި އަޅުގަނޑުމެން އިއްތިފާޤުވަންޏާ އެ އެއްޗެހިތައް ނިންމާފައި ދެން އަޅުގަ ނޑުމެން ސިޓްކުރަން
އަޅުގަ ނޑުމެން ތަންކޮޅެއް ބޮޑަށް މިކަމުގެ ތެރެއަށް ވަދެގެން އޭރަށް ދެން އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް މަޝްވަރާކުރަންޖެހޭ
މީސް މީހުންނާ މަޝްވަރާކޮށްފައި ވެސް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް؛ އާދެ! މި ދެންނެވީ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ވެސް މި
އިންނަނީ މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ގާނޫނަށް ގެނެވުނު އިޞްލާޙުތައް ފާސްވެ ތަޞްދީޤުކޮށް ދިވެހި
ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓްގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނޭ. އެއީކީ ދެން، ހަމަ ޢާއްމު ނޯމަލީ ހުރިހާ ގާނޫނުތައް ވެސް
އޮންނަ ގޮތްތާ ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، އެއަށް އިއްތިފާޤުވާ ކަމުގައިވަންޏާ އަޅުގަ ނޑުމެން އެގޮތަށް ފާސްވި ކަމަށް
ބަލާފައި ދެން އިން 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް އޭރަށް ސިޓްކުރެވޭ ނެ ނޫންހެއްޔޭ ތަންކޮޅެއް
ބޮޑަށް. އޭރަށް އަޅުގަ ނޑުމެންނަށް ހަމައެކަނި ނިންމަން އޮންނާނީ އެ މާއްދާތާއޭ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މި
އެހެންވީމާ، އަޅުގަ ނޑު މިހާރު ވޯޓަށް މި ދަންނަވާލަނީ. ގާ ނޫނު ނަންބަރު 11/2015، ދިވެހި ރާއްޖޭގެ އިސްލާމިކް
ޔުނިވަރސިޓީގެ ގާނޫނަށް ގެނެވިފައިވާ އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ފިޔަވައި ދެން ހުރި ހުރިހާ
މާއްދާތަކެއް ފާސްކުރުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް ވޯޓު ދެއްވުން އެދެން. އާދެ!
ޝުކުރިއްޔާ. ދެން އިތުރު ބައްދަލުވުމެއް 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް މި އަންނަ ހަފްތާގެ ތެރޭގައި
އިރާދަކުރެއް ވިއްޔާ އަޅުގަ ނޑު ކޮމިޓީއަށް ދަންނަވައިލާނަން. އޭގެ ކުރިން ދެން އެ އަމިއްލައަށް ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށް
ވެސް މި ކަމާ ބެހޭ ހޯދަންޖެހޭ ހޯދުންތަކާއި ދިރާސާތައް ހޯދައިގެން ދެން އަންނަ ބައްދަލުވުމަކަށް ވަޑައިގެންދެއްވުމަށް
ދަންނަވަމުން މިއަދުގެ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުން މި ހިސާބުން ނިމުނީ. والسالم عليكم ورحمة هلا وبركاته.
____